

Amikor a beteg bekerül a kórházi környezetbe az orvosok, megpróbálják a legmegfelelőbb rehabilitációs módszert megtalálni a számára, aminek segítségével a lehető leghamarabb vissza tud térni a társadalomba. Általában ilyenkor a beteg túl csendes és visszahúzódtott, vagy a végletekig aktív, esetleg a két állapot felváltva jelentkezik változó intervallummal. Ugyanakkor figyelme csak kis ideig köthető le.

Egy másik előnye a táncnak, és talán a legfontosabb is, hogy egy olyan eszközt ad a beteg kezébe, amellyel önmaga, mint egész, tudatára eszmélhet. Bármely táncos csak úgy tud az adott pillanatban szabadon és koordináltan mozogni, ha tudatában van a saját teste képességeinek. A táncterápiás foglalkozáson sikerélményhez tud jutni az a kliens is, aki letargikus, vagy képtelennek érzi magát bármilyen aktivitásra.

A tánc kiegészítő terápia, de helye van a komplex rehabilitációs programban. Egyetlen embert sem lehet táncsal meggyógyítani. Azonban amikor fontos, hogy minden lehető eszközzel segítsünk a rászoruló embereknek adekvát betegségtudatuk kialakításában, önértékük, önbizalmuk visszaállításában és abban, hogy elfogadják önmagukat, akkor a tánc nagyon hasznos eszköz lehet.

A mozgásterápia, mint csoportterápia többszörösen is alkalmas a különböző pszichés megbetegedések kezelésére. A csoportos mozgás már az őskortól elfogadott gyógyítási technikának számít. A mozgás elősegíti az endorfin termelődését a szervezetben, aminek hatására csökken a szorongás, és a betegnek javul a közérzete. Továbbá a mozgásterápia során a betegnek lehetősége nyílik arra, hogy nonverbális úton tudja kifejezni problémáját. A csoportos mozgás növeli önbizalmát, önértékelését, asszertivitását, aminek segítségével képes lesz betegségére tüneteinek önállóan javítani.

Sirató Ildikó

Konferencia beszámoló Litvániából

Október végén alkalmam volt részt venni egy nemzetközi történet-, kultúrtörténet-konferencián a litvániai Kaunasban. A szakmai program igen sűrű volt, a gondolatgazdag beszélgetések pedig fontosnak mutatták mindannyiunk számára azt a nehezen megélhető kulturális és tudományos értékvilágot, amiben nap mint nap élünk itt (és ott), Közép-Európában.

Mindannyian tudjuk, s a Kaunasban összegyűlt mintegy ötven tudós-kolléga is tudja és érzékelte, hogy (Közép-)Európánk központjaiban és perifériáin sosem volt könnyű a kultúracsinálók élete és megélése, ahogyan ma sem az, mégis azzal a pozitív érzéssel és tudattal térhettünk haza a találkozásról, hogy a történelem tanulságai és a magunk tapasztalatai mégis azt igazolják, csinálni kell. Csinálni és kutatni a kultúrát, a művészeteket és a társadalmat, mert a továbbéléshez (tudósi és társadalmi értelemben egyaránt) ez segít, s az a tudat, hogy kultúrára mindig, minden közösségnek szüksége volt, s hogy a művészet élt és létezett akkor is, ha a külső körülményei igen nehezek voltak is.

A konferencia témája és megközelítésmódja már az első felhívások idején is nagyon izgalmasnak tűnt és inspirálónak az a tudományos közeg, melyben sorra került a Vytautas Magnus Egyetem Társadalomtudományi Karának történészei és Művészeti Karának színháztudósai által kezdeményezett és szervezett háromnapos nemzetközi tudományos előadásorozat. A felcím: *The Past is Still to Change* (körülbelül: A múlt most is változik) és a vizsgálódások körét pontosabban behatároló alcím: *Performing history from 1945 to the present* (A félmúlt [1945-től napjainkig] történelmének (re)konstrukciója/művészi előadásmódja) együtt igen nagy várakozással tölthette el a téma ilyen vagy olyan aspektusai iránt érdeklődőket. (A konferencia litván címe – az érdekesség kedvéért – *Kintanti praeitis: istorijos (re)konstrukcijos nuo 1945-ųjų iki dabar.*) Mind a XX-XXI. század társadalomkutatóinak, történészeinek, szociológusainak, mind a kultúrantropológusoknak, a folkloristáknak, mind a különböző művészeti ágak történetét és elméletét kutatóknak módjuk volt elővenni és a szakmai nyilvánosság elé tárni, megvitatni gondolataikat, tapasztalataikat a félmúlt európai, pontosabban közép-európai kultúrájáról.

A téma, amit az év elejétől híreltek a szervezők igen széles kutató-közönség körében, mintegy 90 előadás-ajánlat, absztrakt beküldését inspirálta, melyből a szervezők nem könnyű, de céltudatos és okos válogatással negyvenet választottak a három kaunasi nap programjába. A 2009. október 21. és 23. között lezajlott konferencián 35 előadás hangzott el (e válságidőszakban igen jeles eredmény, hogy csak öt előadó nem tudott megjelenni a litvániai egyetemen – anyagi okokra hivatkozva). Ezek közül magam 24-et hallgattam meg (mert több szekcióban is zajlottak előadások, egy időpontban) és egyet meg is tartottam.

Az izgalmas téma köré nagy többségükben színvonalas és érdekes prezentációk rendeződtek, sokszor élénk vitát, beszélgetést, közös tovább-gondolkodást kiváltva. Az egész konferencia a résztvevők és a szervezők értékelése szerint is nagyon jól sikerült (remélhetőleg az előadások írásos változatai meg is jelenhetnek majd egy kötetben).

A sokféle módszer és megközelítésmód, melyek között a választott tematika tartott erős kapcsolatot, tudományos értelemben is hasznosan egészítette ki, gazdagította egymást, a história és a kultúra összefüggéseinek az elmúlt fél évszázadra vonatkozó képét teljesebbé, árnyaltabbá tette mindenki számára.

Jelen beszámolóban természetesen nincs mód minden prezentáció, minden kolléga és módszer bemutatására, így a saját témám mellett egy, a táncstudomány körébe tartozó előadást emelek ki a programból.

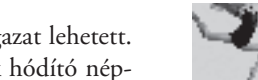
A magam témája a zenés színhátékat állította a középpontba, s azt vizsgáltam, hogyan változott az 1956-os forradalom és szabadságharc művészi percepciója a dokumentarista földolgozásoktól a musicalig, s hogyan reprezentálták a különböző műfajú filmek és színházi produkciók 1956 eseményeit és szellemét az 50. évfordulón, 2006-ban. Előadásom címe ez volt: Remembering the Act. Films and Theatre Performances on the 1956 Revolution. From Document to Musical.

A történelmi „cselekmény” dramatikus földolgozásainak történelmi változatait áttekintve jutottunk el a 2006-ban bemutatott 56 csepp vér című musical és a következő tavaszra elkészült musicalfilm elemzéséig, melyből kiderült, hogy az új közönséggenerációt megcélzó, az alkotók által valamiféle felvilágosító- és oktatófunkcióval is megterhelt, igen nagyszabású, államilag támogatott színpadi és filmprodukció sem műfajválasztásával, sem megvalósításával nem érte el deklarált és lehetséges célját. Vagyis a mű nem (volt) „jó”, nem is válhatta ki a szándékolt generációnevelő, nemzetegyesítő stb. hatást, nem lett (vagyis, ha rövid időre lett is, nem emiatt...) „kult-műve”. A musicalből választott két jelenet mozgóképes bemutatásával is kiegészített előadásom meglehetősen nagy érdeklődést keltett és érdekes, továbbmutató beszélgetés alakult ki utána – a húszperces prezentációt követően mintegy félórás élénk diskurzus, majd a későbbiekben sok kisebb körben lefolyt beszélgetés is jelezte, hogy a kollégákat foglalkoztatja a bemutatott kérdéskör és kíváncsiak a mi ötvenhatunk hazai interpretációjának jelen helyzetére és problémáira.

A magyar kultúra és história kérései mások előadásaiiban is föl-fölbukkantak. Pirkko Koski professzorasszony például, a Helsinki Egyetem nemzetközi hírű színháztudósa, iskolateremtő emeritája például egyenesen témájául választotta Maróti Lajos Az utolsó utáni éjszaka című Giordano Buno-dramájának a Finn Nemzeti Színházban 1976-ban lezajlott bemutatóját. De mások is hivatkoztak és utaltak a magyar kultúra, színháztudomány, folklór és/vagy a magyar történelem egyes, széles szakmai körben ismert jelenségeire, személyiségeire.

A másik, itt bemutatandó előadásnak is van magyar összefüggése, ami a prezentációt követő beszélgetésben derült ki, jelesül, hogy a kutató, Gediminas Karoblis, a Vytautas Magnus Egyetem filozófia tanszékének munkatársa tánc-történelmi elemzésének kiindulópontjává Felföldi László kultúrhistoriái modernizációfolyamat-ábrázolását használta.

Gediminas Karoblis már előadásának címével (Ballroom Dance – A Spectre of the Bourgeoisie in a Communist Society [A társastánc – A burzsoázia kísértete a kommunista társadalomban]) megnyitotta előttünk az asszociációk széles spektrumát. Az absztraktjában közölteknel konkrét tematikát részletezett a prezentáció során, a szovjet tánc-történelmet a néptáncra, a színpadi néptáncra, a színházi táncművészet XX. századi irányzataira vonatkozó jellegzetességeit nem taglalta olyan részletesen, ahogyan fő tárgyát, a társasági táncok és a (változó) hatalom viszonyait. Rendkívül érdekes volt előadásának gazdagon argumentált társadalomtörténelmi alapvetése, melynek során Lunacsarszkij 1926-ban és 1929-ben leírt nézeteitől a II. világháborút követő színpadi néptánc-boomon, majd a „létező szocializmus” brezsnyevi stagnálásának korszakán át az 1980-as évek táncsport-divatjáig és az újra független Litvánia nemzetközi sikereket arató társastánc-életéig és színpadi táncművészetéig követhettük a társastánc történelmét. Az látkozott populáris műfajok, a polgári szórakozás, a dekadens formalizmus körébe sorolt táncból fokozatosan a hatalom és a szocialista realizmus kultúrpolitikája által eltűrt, majd a társadalom megújulását is inicializá-

ló urbánus tömegmozgalom, illetve a kulturális kirakatpolitikába is beleillő sikerárgazat lehetett. Karoblis pontosan és jól érzékeltette az ideológiai összefüggéseket is a társastáncok hódító népszerűségének térnyerése kapcsán. Hogy ugyanis a formai kötöttség, a zene és a mozgás ideális és tökéletes „mechanikussága” („moving car-effect”) hogyan is jelenik meg a modernség, a szépség és a teljesítmény értékrendjének palettáján, s hogyan lesz közösségi méretekben is a zárt, elit szocialista kultúra ellenzékévé az 1970-80-as évekre. S azután hogy mit jelent az újra független balti államokban a társastánc-sport és a showbusiness – igen árnyalt képet kaphattunk a mai polgári/polgárosult tömegkultúra ezen szegmenséről.

Karoblis előadásának háttérében kiérlelt és pontosan használt elemző módszertan sejtett föl, minden „történelmi materializmustól” és pusztán pozitívizmustól távol álló valódi kultúrhistoriái összefüggésrendszer és metodika. Ami, mint láthattuk-hallhattuk, eredményre vezet egy-egy művészeti-társadalmi jelenség sok szempontú vizsgálatakor.

A konferencia kulcselőadói (Freddie Rokem, a világszerte ismert és elismert színházteoretikus, Svetlana Boym, a Harvard professzora, képző- és médiaművész és Padraic Kenney kultúrtörténész Bloomingtonból), valamint majd minden előadója magas színvonalon használta és kommunikálta azokat a korszerű kutatási módszereket, melyek segítségével a művészeti és kulturális tárgyakat társadalomtörténelmi beágyazottságukban lehet vizsgálni és igen érdekes tényekre, valóságreszekre vonatkozóan valóban érvényes, nemcsak teoretikus magyarázatokat adhatni. A konferencia közönsége az összehasonlítás lehetőségével is gazdagon élhetett, hiszen a közös tudományos nyelv csatornáján a különböző országokból (gyors számolásom tanúsága szerint legalább 18 kultúrát képviselő – izraeli, lengyel, lett, német, észt, olasz, finn, litván, ukrán, magyar, angol, walesi, szerb, orosz, amerikai, norvég, svéd, ír) és különböző szakterületekről érkezett kollégák a szekciók munkája során és a (kevés, de) közösen töltött szabadidő alatt is élénk beszélgetésbe merülve vették össze gyakorlati és tudományos tapasztalataikat a legérdekesebb kérdésekről.

A konferencia szervezése és lebonyolítása is magas színvonalú volt és benyomásom szerint mindenki elégedetten térhetett haza, a három kaunasi nap nem múlt el gazdagító eredmények nélkül.

Részvételemet a Magyar Táncművészeti Főiskola Tudományos Tanácsa támogatta, melyért ezúton mondok köszönetet.